

Preek over het 3^e gebod: zondag 36 HC

- Schildwolde, 13 december 2015
- Kees van Dusseldorp
- viering HA (middagdienst)

Liturgie:

votum en groet

Ld.125:1,4

HA-formulier 5

geloofsbelijdenis

Ps.99:4

viering

Gz.139:1,4,3 (tijdens de viering)

gebed

lezen: HC zondag 36+37

Pred.4:17-5:6

Kol.3:12-17

Ps.75:1,2,4

verkondiging

Ps.115:1,6

gebed

collecte

Opw.407

zegen

De bijsluiter van het 3^e gebod leert je Gods naam

- **kennen**
- **noemen**
- **dragen**

Gemeente van Christus,

Onze God heeft een naam. Het is de moeite waard om daar even bij stil te staan. Het derde gebod, dat we vanmiddag onder de loep nemen, zegt dat we geen misbruik mogen maken van de naam van de HEER, onze God. Onze God heeft een naam. Hij is Iemand.

In onze wereld gelooft 85% van de mensen in een hogere macht. In Nederland ligt dat een stuk lager: ongeveer 55%. Maar voor een groot deel van dat percentage gaat het om 'iets'. Een hogere macht, de voorzienigheid, een verborgen kracht: er zal wel 'iets' zijn. En wat dat 'iets' dan precies is, dat boeit velen niet zo. Hoe zou je daar ook iets zinnigs over kunnen zeggen? Meer dan een besef op de achtergrond is het niet.

Het is mooi als iemand een besef heeft dat er iets goddelijks bestaat. Maar dan sta je nog wel ver af van het christelijk geloof. Onze God heeft een naam. Hij is niet iets, maar iemand. Iemand die zich aan ons bekend heeft gemaakt. Hij heeft een naam. Jahweh noemt Hij zichzelf. De God die erbij is. Onze God is iemand, die voor ons ook een gezicht heeft gekregen. In Jezus Christus laat God zich zien. Iemand met een naam en een gezicht. Geen naam die wij gegeven hebben, of een gezicht dat wij bedacht hebben. Maar een naam die ons gegeven is. En een gezicht dat ons getoond is. Een persoonlijk God. Geen onpersoonlijke kracht.

Onze God heeft een naam. Misschien vind jij dat ook best lastig. Om bij God te beseffen dat het om Iemand gaat. Want je ziet Hem niet. Je hebt misschien niet het gevoel dat er contact is. Of dat God zich merkbaar met jou bezig houdt. Dan verschuift God gemakkelijk naar de achtergrond. Daarom is het goed om hier in de kerk te zijn. Om er weer bij bepaald te worden, wie God is. Om zijn naam te leren kennen en te leren gebruiken. Om zijn gezicht te ontdekken in Jezus Christus en Hem in de ogen te kijken.

Onze God heeft een naam. En die heeft Hij ons bekend gemaakt. Dat is kwetsbaar. Jij vult je naam toch ook niet zomaar overal in? Jij zet je handtekening toch ook niet onder een wit papier? Je wilt toch niet dat er misbruik van je profielfoto wordt gemaakt? 'Misbruik de naam van de HEER, uw God niet.' Het 3^e gebod is niet bedoeld voor ongelovigen, maar voor gelovigen. Eerst werden de mannen en vrouwen van Israël aangesproken. Zij hadden Gods naam leren kennen en zijn kracht en liefde ervaren. 'Misbruik de naam van de Heer uw God niet'. Gods kinderen worden hier aangesproken. Nergens wordt de naam van God zo vaak genoemd als in de kerk. Gebruik die naam dan wel op de goede manier. Als je de naam van de Heer noemt, laat het dan passen bij wie Hij is.

De bijsluiter van het 3^e gebod leert je Gods naam kennen, noemen en dragen.

De naam van de Heer leren kennen.

Ik herinner mij uit mijn ontgroeningstijd in Kampen een opdracht voor een nieuwe student. Hij moest een ouderejaars opzoeken en een theologische dwaling bij hem verdedigen. Hij kwam na een uurtje weer terug. 'Bij wie ben je geweest?' 'Bij student X.' (Ik noem de naam niet, omdat hij inmiddels een gerespecteerd predikant is). 'Heb je de dwaling verdedigd?' 'Jazeker, meteen toen hij de deur opendeed.' 'En wat was zijn reactie?' 'Hij stond met de mond vol tanden en wist niet wat hij moest zeggen.' Toen ging er

een groot gelach op. Dit was het meest ongeloofwaardige antwoord, dat hij had kunnen bedenken. Juist deze oudere student stond erom bekend dat hij heel gevat was en nooit om een antwoord verlegen was. De eerstejaars was door de mand gezakt. Hij had hem nooit ontmoet, kende hem niet en gebruikte toch zijn naam.

Als je Gods naam gebruikt, weet je dan wie Hij is? Wij gebruiken de naam van God vaak. Net als de naam van Jezus Christus. Er zijn wel eens kinderen die dat turven tijdens de kerkdienst. Dertig, veertig streepjes zijn geen uitzondering. En dat is dan nog maar de kerkdienst. Ook daarbuiten gebruiken we die namen. In ons bidden. In ons zingen, als we tenminste wel eens zingen buiten de kerkdiensten. Tijdens vereniging, catechisatie of bijbelstudie. In onze gesprekken, of op een kaartje. De een wat vaker dan de ander. En soms ook wat meer indirect. Als je het hebt over een christelijke organisatie, een gereformeerde school, een bijbelse visie of een gelovige houding.

Maar kennen we die naam ook? Wie bedoel je als je het hebt over God? Heb je Jezus leren kennen? Besef je waarom je iets 'christelijk' noemt? Je kunt dingen heel overtuigend brengen, precies in lijn met wat je van God weet. Je kunt misschien je visie met veel argumenten verdedigen, omdat je goed thuis bent in de bijbel, en misschien ook nog wel in de gereformeerde belijdenis. Maar wordt jouw gebruik van Gods naam gedragen door een levend kennen van de Heer?

Dat is in mijn ogen de eerste betekenis van het 3^e gebod. 'Misbruik de naam van de Heer uw God niet'. In de vorige vertaling: 'U zult de naam van de Heer uw God niet ijdel gebruiken.' Ijdel, dat betekent: leeg, loos, hol, zonder inhoud, zonder kracht, zonder hart. En hol wordt al je spreken over God, heel je handel en wandel als christen, wanneer het niet gedragen wordt door een levend kennen van de Heer. Misschien dat veel mensen het niet horen. En val je nooit door de mand. Maar de Heer hoort het wel. En je hoort het zelf ook. Gods naam wordt loos gebruikt. Je misbruikt zijn naam.

Het 3^e gebod werkt ontmaskerend. Elke christen zal de verlegenheid wel eens voelen. 'Ik zeg wel wat over God, en ik vertel wel wat over de Heer Jezus, maar komt dat werkelijk uit mijn hart?' Als je zoiets merkt, is het zaak dat je jezelf eerst weer persoonlijk op God richt. Dat je zijn naam leert spellen. En zijn gezicht opnieuw ontdekt in Jezus Christus.

De naam van de Heer is Jahwe, 'Ik zal er zijn.'. Het is vooral bekend door het indrukwekkende verhaal van Mozes bij de brandende braamstruik. Jahweh, 'Ik zal er zijn.' Een naam, die misschien wat zweverig klinkt. Maar die compleet gevuld is door wat God op dat moment in het leven van Mozes liet zien van zichzelf: Zijn liefdevolle trouw, bevrijdende aanwezigheid en motiverende inzet. 'Ik zal er zijn.' Zo maakt Hij zich bekend. Zo zullen we Hem herkennen. In ons leven en in dat van anderen. Die naam wordt nog rijker gevuld door Jezus Christus, die tegen zijn Vader zei: 'Ik heb aan mijn mensen uw naam bekend gemaakt. Want ze hebben mij gehoord en mij gezien.'

Voordat we verder nadenken over het gebruiken en misbruiken van Gods naam, ligt in het 3^e gebod eerst de opdracht om God te leren kennen. Dat wordt in de Bijbel bedoeld met het leren kennen van de naam van de Heer. Dat gaat niet om een woord met een aantal letters. Het gaat om de persoon van God, zoals Hij zich laat kennen. En zoals Hij het contact zoekt. Want daarom geeft Hij ons toch zijn naam! Dat leren kennen van Gods naam is een proces dat heel je leven doorgaat.

Misbruik van Gods naam komt veel voor. Ijdel, loos gebruik. Juist christenen lopen daarin risico's. 'God vindt dit mooi, de Heer Jezus wordt hier verdrietig van, de Heer wil dit niet, dit kan toch niet zijn bedoeling zijn, God heeft hier de hand in.' Uitspraken die gepast kunnen zijn. Maar soms ook volstrekt fout. Het verschil ligt in het werkelijk kennen van de naam van de Heer. Als je Hem kent, als zijn naam je lief is geworden, als je Hem gezien hebt in Jezus Christus, dan ben je niet meer alleen met jouw ideeën, jouw gevoelens, jouw overtuigingen en jouw gedachten. Maar dan weet je wie je erbij roept. God zelf. Doe Hem recht in je spreken. Eer Hem in je leven. Gebruik zijn naam niet ongepast, leeg of om je eigen mening kracht bij te zetten. De bijsluiter van het 3^e gebod leert je in de eerste plaats veel werk te maken van het leren kennen van de naam van de Heer.

De bijsluiter van het 3e gebod leert je Gods naam noemen.

Wanneer geef jij iemand je naam? Als je jezelf bekend wilt maken. Dan geef je daarmee aan dat je contact zoekt. Maar je geeft je naam ook, zodat iemand jou kan noemen, jou kan roepen. Als je iemands naam niet kent, dan zeg je 'hé jij daar...' of 'die ene daar'. Dat werkt niet. De Heer heeft ons zijn naam gegeven, zodat we die kunnen gebruiken.

Dat doen christenen nogal verschillend. De karikaturen kent u wel. De reformatische christen zou Gods naam eigenlijk alleen in het gebed gebruiken. De evangelische christen zou in elke twee zinnen de naam van God of van Jezus laten allen. De moderne christen zou de naam van God heel vaak gebruiken. En de gereformeerde christen zou Gods Woord wel gebruiken in discussies, maar haast niet in de persoonlijke omgang. Het zijn karikaturen. Maar het laat wel iets zien hoe verschillend christenen over God spreken. En hoe verschillend de toonsoort is, als ze het over God hebben.

Je kunt je de gevolgen wel raden. Christenen die dezelfde God dienen, verstaan elkaar toch niet. Er ontstaan misverstanden. De één irriteert zich: Joh, jij gebruikt zo vaak de naam van God. Je struikelt er bijna over. Je praat erover alsof jij precies weet wat God denkt en vindt. Maar ken je Hem wel echt? De ander irriteert zich: Joh, ik hoor je nooit iets zeggen over God of over je geloof. Ik zie dat je probeert christelijk te leven. Maar wat leeft er in je hart? En uit irritatie komt gemakkelijk oordeel en veroordeling van het geloof van een ander.

Doorslaggevend is of iemand de Heer werkelijk kent. De taal die je vervolgens gebruikt, is daaraan ondergeschikt. Pas er dus voor op, een ander hierom te veroordelen. Maar zoek het gesprek. Om elkaar op te bouwen. Verschil mag er zijn. Ook in het noemen van de naam van God of van de Heer Jezus. Net zoals die verschillen er in de bijbel ook zijn. Er zijn bijbelboeken waarin de naam van God helemaal niet voorkomt: Ester. En Ruth. Er zijn ook bijbelboeken waarin het Christus voor en Christus na is. Kolossenzen en Filippenzen bijvoorbeeld. Zulke verschillen mogen er ook zijn tussen christenen.

De Bijbel vraagt enerzijds eerbied en zorgvuldigheid gevraagd in het noemen van God naam. Zoals bijvoorbeeld in Pred.4. 'Weet wat je doet als je iets over God zegt. Of als je met Hem iets bespreekt'. Niet om je angstig te maken. Maar je erbij te bepalen dat het noemen van Gods naam niet zomaar wat is. Dat brengt je tot bescheidenheid en respect in het spreken over de Heer. Aan de andere kant wordt er vrijmoedigheid gevraagd in

het noemen van Gods naam. Zoals bijvoorbeeld in Kol.3. Doe alles wat je doet in de naam van de Heer Jezus en dank God ervoor. Want in je spreken mag doorklinken dat je je Schepper kent en van je Verlosser houdt. Als je hart er vol van is, zal je mond niet zwijgen. Dat geeft blijdschap en liefde in het spreken over de Heer.

God heeft ons niet zomaar zijn naam gegeven. Het is de bedoeling dat je die gebruikt. Met eerbied en met liefde. De een wat vrijmoediger dan de ander. De een wat persoonlijker dan de ander. Sommigen misschien voor jouw gevoel te veel en te vrij. En anderen voor jouw gevoel misschien te weinig en te vaag. Maar gebruik die naam wel! Een naam geeft je de gelegenheid om iemand te noemen, om iemand te roepen of om iemand te eren. Om God te noemen. God roepen. Om God te eren. Zo ga je om met Gods naam. In je nood, met je vragen, in aanbidding. God noemen. In een privé-gesprek, maar ook op publieke momenten. God eren. Hem prijzen, samen en persoonlijk. Ieder op eigen wijs. Dat is prima. Maar gebruik de naam, waarvoor de Heer die gegeven heeft.

De naam van de Heer leren dragen.

Soms haalt een bericht de krant. Als een christelijke leider een dubbelleven geleid blijkt te hebben. Als een kerkelijke boekhouder een paar ton achterover heeft gedrukt. Als een jeugdleider misbruik gemaakt heeft van het vertrouwen dat jongeren hem gaven. En het feit dat dit door christenen gebeurt, is aanleiding voor schampere columns. Gods naam wordt gelasterd. Vanwege het gedrag van mensen die zich christen noemen.

Dat heeft mij de ogen geopend voor iets anders. God heeft ons een naam gegeven zodat wij Hem leren kennen en Hem ook kunnen noemen. Maar het gaat nog een stukje verder. Doordat jij christen bent, naar een kerk gaat, ben jij aan Gods naam verbonden. En wordt de naam van de Heer aan ons verbonden. Dat is misschien niet nieuw voor je. Immers bij de doop wordt de naam van de Heer al heel persoonlijk verbonden aan de naam van de dopeling. Maar in de praktijk werkt dat dus ook zo. Iemand die God zoekt, die God wil leren kennen, zal daarvoor terecht komen bij Gods kinderen. En iemand die een christen ziet en hoort, die ziet en hoort in hem de Heer zelf. Dat kan heel negatief uitpakken. Als je de naam van de Heer onwaardig maakt. Maar dat kan ook heel positief uitpakken. Als je op die manier verwijst naar de Heer. Als je mensen iets laat ervaren van de zorg, wijsheid of liefde van Christus.

God verbindt zijn naam echt aan jou. Dat is een enorm voorrecht. Maar wat kwetsbaar! Ik ben het niet waard. Hoe zou ik de naam van mijn Heer dragen? Maar het is ook niet mijn keuze, maar die van Hem. Dat geeft verantwoordelijkheid. Om de naam van de Heer waardig te leven. In je levensstijl, in je omgang met anderen. Wel met eigen inzet, niet in eigen kracht. Ook daarin heb je het bloed en de Geest van Christus nodig. Elke keer opnieuw. Wees je ervan bewust, dat jij Gods naam draagt. Alleen al omdat je christen bent of naar een kerk gaat. Je verwijst naar je Heiland. Dat stimuleert tot een leven dat steeds meer aan Hem gewijd is.

Onze God heeft ons zijn naam gegeven. Onze God heeft zijn gezicht laten zien in Jezus Christus. Hij is iemand wiens naam je kent, noemt en draagt.

Waar Gods naam gekend wordt, daar is de Heer zelf aanwezig.
Waar Gods naam genoemd wordt, daar komt de Heer zelf erbij.
Waar Gods naam gedragen wordt, daar werkt de Heer zelf.
Laten wij die naam aanroepen en prijzen, al onze dagen.

Amen